

Výsledky průzkumu potřeb lidí bez domova a v nouzi v Praze a v Brně, 2025

Tento dokument porovnává výsledky **průzkumu potřeb lidí bez domova a v nouzi mezi Prahou a Brnem**, který realizovala nezisková organizace Místní místním, z.ú. v červnu a červenci 2025. Hlavním účelem tohoto průzkumu bylo popsat potřeby lidí bez domova a v nouzi v obou městech. Druhým cílem bylo určit, zda má jedno město specifika a jaká, nebo naopak v čem jsou si tato města podobná, pokud se jedná o potřeby lidí bez domova a v nouzi. Finálně třetím cílem průzkumu bylo určit, jak napomáhá Solidární síť Místní místním k podpoře lidí bez domova a v nouzi a naplňování jejich potřeb.

Průzkum provedla organizace Místní místním v rámci projektu: „Solidární síť z Prahy do Brna“, č. projektu: CZ.03.03.01/00/24_070/0005369 Projekt je realizován díky Operačnímu programu Zaměstnanost+ v rámci výzvy Inkubační fáze šíření (2). Projekt je financován Evropskou unií.

Celkem jsou výsledky průzkumu založeny na 192 dotaznících a 10 kvalitativních rozhovorech provedených s lidmi bez domova v Praze a Brně. V Brně bylo shromážděno celkem 71 dotazníků a realizováno 5 polostrukturovaných rozhovorů s osobami bez domova. V Praze data vycházejí z 121 vyplněných dotazníků a rovněž 5 rozhovorů.

Využití výsledků průzkumu

Výsledky průzkumu je tak možné využít pro:

- **MPSV** – využití metodologie a dílčích výsledků průzkumu pro kontinuální plošné průzkumy o počtech a potřebách lidí bez domova, které je třeba v této oblasti zadávat a systematicky a kontinuálně provádět.
- **Město a městské části** – využití výsledků průzkumů k zavedení adekvátních opatření a politik, vytvoření chybějících služeb a doplnění podpory odpovídající reálným potřebám lidí v nouzi.
- **Neziskové organizace pracující s lidmi v nouzi** – argumenty pro komunikaci a argumentaci potřeb své cílové skupiny, informování se o aktuálních reálných potřebách a možnost na ně reagovat.
- **Solidární síť Místní místním** – využití srovnávacích průzkumů pro popis potřeb měnící se v čase; součástí průzkumu byla část zaměřená na využívání služeb zdarma v Solidární síti – možnost vylepšení projektu a argumentace jeho potřebnosti.
- **Lokální podniky, které chtějí pomáhat** – reakce na aktuální potřeby lidí v nouzi s pomocí Místní místním, vytváření služeb, které nasedají na reálné potřeby lidí v nouzi.

Metodika průzkumů a sběr dat

Metoda sběru dat byla založena kvantitativně na offline a online dotaznících a kvalitativně na osobních polostrukturovaných rozhovorech. Průzkum byl realizován na základě přístupu Realistické evaluace, a to především v rozhovorech, a byl propojen s dobrou praxí dotazníků Místní místním, uzpůsoben pro danou lokalitu, a s ohledem na citlivost k cílové skupině. Zohledněn byl princip participace, tedy možnost aktivního zapojení cílové skupiny lidí bez domova do podoby dotazníků, rozhovorů a do utváření služeb Místní místním. Dotazníky byly analyzované přes Google forms webovou verzí. Polostrukturované rozhovory byly nahrávány na diktafon v telefonu a poté přepsány do wordového dokumentu a excelové tabulky. Z těchto přepisů se snáz vybíraly citace a analyzovali opakované odpovědi. Při oslovování participantů byl využit princip sněhové koule, kdy participant a jiní aktéři postupně doporučovali další participanty.

Pražský dotazník byl sestaven tak, aby odpovídal již rozšířené Solidární síti a průzkumu potřeb lidí bez domova. Tpo znamená že mapoval jak potřeby lidí bez domova, co Solidární síť dosud neznali, tak efektivnost a využívání Solidární sítě lidmi, co o projektu ví. Naopak brněnský průzkum potřeb byl sestaven jako základ pro začínající Solidární síť ve městě. To znamená, že mapoval potřeby lidí bez domova, které by Solidární síť mohla naplňovat a případnou ochotu dodržování potencionálních pravidel podniků. Proto se v tomhle shrnutí objevují informace, co se dají vztahovat pouze k pražskému dotazníkovému šetření a ne k brněnskému.

Rozhovory byly za obě města vedeny stejnou formou a realizovaly se s lidmi bez domova, kteří dosud neměli povědomí od Solidární sítě.

Limitace průzkumů

Průzkum vychází z kombinace dotazníkového šetření a kvalitativních rozhovorů s lidmi bez domova v Praze a Brně. Vzhledem ke specifické skupině, která se těžko mapuje, byl použit účelový výběr participantů a maximální dosažitelnost v terénu. Cílem nebyla reprezentativní národní studie, ale detailní porozumění potřebám a bariérám v každodenním životě lidí bez domova a testování mechanismů mikropodpory jakou je [Solidární síť](#) Místní místním. Výsledky mohou inspirovat větší a akademické výzkumy. Do budoucna plánujeme s Místní místním navazující rozšířené šetření ve spolupráci s městy.

Kontext situace

Rozhovory a dotazníky s lidmi bez domova v Praze a Brně ukazují, že se jejich životní situace dlouhodobě nese v duchu nejistoty, nedostupného bydlení a obtížného přístupu k práci. Většina participantů žije v situaci života bez střechy nad hlavou (zjevného bezdomovectví) a v dlouhodobé finanční krizi.

Skupina lidí bez domova je dlouhodobě silně stereotypizována, a sama to vnímá jako jednu z největších překážek. Jejich potřeby i bariéry jsou relativně snadno zmapovatelné, nicméně doposud neexistují plošné průzkumy, které by se tímto tématem kontinuálně zabývaly, dodržovaly citlivý přístup k dané skupině a zohledňovaly všechny kategorie bezdomovectví dle definice ETHOS.

Místní místním proto přináší průzkum potřeb menšího rozsahu, jehož výsledky a přístupy pravděpodobně můžou být vzorcem pro větší plošné průzkumy. Průzkum potřeb Místní místním se vyznačuje důrazem na participaci cílové skupiny¹ při nastavování i průběhu sběru dat. Jen díky plošným kontinuálním průzkumům potřeb lidí bez domova je možné nastavit adekvátní politiky a změny, které nastaví podporu pro cílovou skupinu dle jejich reálných potřeb, tak aby byla efektivní a udržitelnou.

¹ Participací cílové skupiny se myslí to, že Místní místním začlenili lidi bez domova při designování jak dotazníků, tak otázek do rozhovorů a data se sbírala přímo od nich.

ZJIŠTĚNÍ PRŮZKUMŮ

Srovnání potřebných služeb Prahy a Brna

Pět služeb, které lidé bez domova v Praze a Brně dle dotazníkového šetření potřebují nejvíce a počet participantů, kteří je uvedli:

Brno: jídlo (51), voda/chlazený nápoj (26), oblečení/boty (21), káva/čaj (20) a hygiena + toaleta (15+9)

Praha: jídlo (66), oblečení/boty/ručník (38), pití – voda/chlazený nápoj (30), káva/čaj/horký nápoj (22) a možnost nabití telefonu (22)

Získaná data z rozhovorů naznačují, že nejvíce potřebnými službami v Praze a Brně jsou pro lidi bez domova jídlo, hygiena, možnost použít toaletu a v Praze navíc nabití telefonu či získat přístup k internetu. Tyto základní služby jsou vnímány nejen jako nezbytná pomoc, ale i jako krok k větší důstojnosti a možnostem hledat práci nebo ušetřit peníze. Někteří participanté v rozhovorech také zmínili absenci kulturních nebo společenských zážitků: kina, divadla, či možnost „nebýt venku“, což ukazuje na širší potřebu zapojení do společnosti.

Rozhovory doplňují, že tito lidé často využívají podpory v jídle jako jsou například potravinová banka, výdej jídel a poradenství nebo podporu odborných sociálních služeb.

Rozdíly mezi městy v dotazníkovém šetření byly následující: V Brně také lidé potřebují vodu/chlazený nápoj, oblečení a boty, někteří zmiňovali i možnost ošetření. V Praze je nejvíce akutní také potřebnost praní prádla a sprchy. Zmíněno bylo i zdravotní a gynekologické vyšetření, obecně poradenství a lékárníčka.

Rozdíly mezi městy v rozhovorech byly následující: u nabíjení telefonu lidé z Brna zmiňovali, že mají dostatek míst, kam zajít, naopak v Praze to znělo často jako nedostatečně dostupná služba. U některých lidí zazněl v obou městech stesk po možnosti dopřát si kulturní zážitky.

Jako specifika lze zmínit, že v dotazníkovém šetření z Brna se participanté zmiňují navíc o potřebnosti kadeřníka, v Praze se tato služba neobjevila. Naopak za Prahu jsou specifické služby například terapeutická pomoc, využití psacích potřeb, jídlo pro mazlíčka či šitíčko.

V pražském dotazníkovém šetření byla navíc od Brna sekce o službách, které obecně ve veřejném prostoru lidem bez domova chybí.

Šest nejvíce chybějících služeb v pražském veřejném prostoru jsou:

- praní prádla (19),
- sprcha (18),
- toaleta (9),
- poradenská pomoc/doprovody na úřady/terapie (9),
- možnost nabití telefonu (7),
- kulturní akce/přednášky/kurzy/zábava/sport/aktivity (7).

Příklady citací z rozhovorů z obou měst:

Představte si, že byste si mohl/a v některých kavárnách nebo bistrech dát zdarma čaj, nabít telefon, použít WC. Co by pro vás bylo nejdůležitější nebo nejužitečnější?

„No, případně, ak by to bolo takto možné, reštaurácia, no proste áno, s jedlom a s pitím. Kde vám dajú kafe, kde sa dobré najete. Kozmetiku a strihani.“

„Hygiena, potraviny na vaření domů.“

Co vám v běžném dni nejvíc chybí nebo komplikuje život?

„Chybí mi normální život, který má normální člověk, který chodí do práce a za výplatu si něco koupí, to já už X let neznám.“

Překážky ve znovuzačlenění do společnosti

V rámci průzkumů byly také zjišťovány bariéry, které nejvíc komplikují cestu lidí bez domova zpátky k běžnému životu nebo bydlení.

V obou městech jsme od lidí bez domova jako bariéry opakovaně zaznamenali: finance, vůle, stud a strach z odsouzení. Kromě nich považují lidé za problém vysoké nájem, nebo neochotu sociálních pracovníků na úřadech práce, závislosti, ale i například komplikace se zařizováním dokladů nebo tzv. „zajetí způsob života“.

Z dotazníků z Prahy je zjevné, že jako překážku ve společnosti lidé vidí především negativní vnímání veřejnosti. Lidé bez domova zmiňují předsudky, odsuzování, nepochopení ze strany veřejnosti i ponižování. Dále zmiňují snadný přístup k návykovým látkám a alkoholu a nedostatek práce pro mladé. Jako překážky na ulici a ve veřejném prostoru lidé z Prahy zmiňují nemožnost si někde sednout, omezený přístup pro vozíčkáře, nedostatek veřejných toalet, pocit nebezpečí, nemožnost v klidu spát, těžko dostupné veřejné praní a sprcha zdarma nebo za malý poplatek, omezený přístup pro špatně vidící a slyšící, nepřiměřené chování policie a zamykání popelnic. Brněnské dotazník byl spíše designován na potenciál Solidární sítě v novém městě a potřebnost konkrétních služeb, a tak tahle otázka nebyla začleněna. Doplnují to ale brněnské rozhovory.

Obecně v rozhovorech všichni lidé bez domova, zmiňují jako hlavní bariéry finance, obtížné hledání práce a udržení motivace v cestě ven z bezdomovectví. V Brně účastníci častěji popisovali vnitřní bariéry: stud, obavy z pohledů a odmítání. V Praze spíše vnější překážky: závislosti, nezáměr veřejnosti, byrokracii nebo špatnou zkušenost se sociálními pracovníky.

Všichni účastníci v rozhovorech z Brna se shodli na tom, že veřejnost lidi bez domova vidí negativně, vnímají odsuzovací pohledy a urážky, někteří se dokonce bojí, že by se jim mohlo něco stát. Dva z pěti účastníků si nějakou špatnou zkušenost v tomto ohledu zažili sami. V rozhovorech se objevily i rozdíly ve zkušenostech s veřejností. Někteří účastníci z Brna popisovali větší obavy z negativních reakcí okolí. Naopak v pražském vzorku se častěji objevovaly i pozitivní zkušenosti a vnímání toho, že přístup veřejnosti není jednotný. Tyto rozdíly je však třeba chápat jako poznatky z malého vzorku (5 + 5 účastníků), nikoli jako zobecnitelný obraz situace v obou městech.

Příklady citací z rozhovorů z obou měst:

Co podle vás nejvíc komplikuje cestu lidí bez domova zpátky k běžnému životu nebo bydlení?

„Pevná vůle. A sebezapření, aby se do toho normální život a zpátky vrátili. Problém sehnat si bydlení, noclehárny jsou vyčerpávající.“

Jak vnímá lidi bez domova veřejnost?

„Skrz prsty. Že ti lidi se na to můžou sami, dá se říct. A společnost mu to dává sežrat.“

„Jako spodinu, úplně odpad.“

„Špatné pohledy, obcházení obloukem. To byly také, také, víte, ty pohledy, vyhánali nás tady, a nesedíte tu tohle. Policiji, to bolo, to, to bola strašná situací, strašná, fakt.“

„Špatně. Dá se říct 50 na 50. Je hodně lidí, kteří pomůžou penězi, pomůžou kdykoliv, kdy potřebuješ. A jsou taky lidi, že prostě ti říkají, ať jdeš pryč a ještě nadávají sprostě a všechno možné.“

Solidární síť pro lidi bez domova – přínosy a prevence rizik

V Praze je do Solidární sítě zapojeno již přibližně 40 podniků, což výrazně zvyšuje viditelnost projektu a zároveň umožňuje, aby se stal součástí každodenních strategií přežívání lidí bez domova a v nouzi.

V Brně se síť podniků v roce 2025 začíná rozvíjet, a povědomí o ní je proto mezi cílovou skupinou logicky nižší. Lze se tedy domnívat, že míra zapojení lokálních aktérů a délka fungování projektu mají určitý vliv na to, jakým způsobem je vnímán a využíván lidmi v ohrožených sociálních situacích.

Na základě dotazníků bylo zjištěno, že v Praze 66% participantů zná podniky, v nichž mohou získat určité věci či služby zdarma, zatímco v Brně to uvedlo pouze 31%². Většina podniků, které v Praze lidé bez domova zmiňují jako místa, kde jim nabízí služby zdarma, byly podniky Solidární sítě. Tento rozdíl lze interpretovat v kontextu rozdílného stupně institucionálního ukotvení projektu **Solidární síť** v obou městech.³

Za dobu existence Solidární sítě v Praze jsme dělali několik průzkumů, které nám potvrdili, že místní lidé bez domova mají o služby Solidární sítě zájem a vnímají je jako užitečné. V aktuálním průzkumu 41 ze 121 participantů uvedlo, že Solidární síť už využívá a 51 z 121 ji nezná, ale zajímá je. V Brně, kde v době průzkumu Solidární síť teprve vznikala, 85,7% participantů uvedlo, že by měli zájem ji využít.

V otázce konkrétních způsobů, jak může Solidární síť lidem pomáhat lze kromě výše zmíněných dat z dotazníků doplnit i informace. Z rozhovorů, můžeme vyvodit, že lidem by služby Solidární sítě mohly

² Lidé bez domova a v nouzi v Brně na tuto otázku často odpověděli, že sociální služby jsou místa, kde dostanou služby zdarma a ne podniky typu kavárny, restaurace a jiné.

³ Zatímco v Praze je Solidární síť, projekt, který od roku 2017 otevírá kavárny a další podniky lidem bez domova a v nouzi, již stabilně etablována, v Brně se nachází teprve v počáteční fázi rozvoje. To ovlivňuje nabídku služeb zdarma pro lidi bez domova v dané lokalitě. Z tohoto důvodu se brněnská a pražská verze dotazníku v několika oblastech odlišovala. Pro účely komparativní analýzy budou proto využity pouze otázky, které byly obsaženy v obou verzích dotazníkového šetření.

usnadnit hledání práce díky přístupu k internetu a je to pro ně příležitost k socializaci. Dotazovaní lidé bez domova by rádi navazovali vztahy se svým okolím tak, že přijdou do kavárny nebo podniku na kus řeči. Ocenili by také možnosti si v podniku odpočinout a ušetřit peníze. Pro to, aby se v podniku cítili příjemně jim stačí příjemný přístup personálu a zákaznictva bez předsudků.

V rozhovorech za obě města na otázku, proč by lidé bez domova a v nouzi nechtěli využít Solidární sítě participanti odpověděli, že **důvodem mohou být stud a obavy z předsudků, které by v podniku zažili. Participanti vyloženě zmiňovali jako potřebu vlídného a respektujícího přístupu personálu a zákazníků k tomu, aby se cítili ve využívání Solidární sítě komfortně.** Někteří by nemusel chtít služeb využít, protože nechce pomoci. Pražské dotazníky navíc tohle naznačují a doplňují jako další důvody nedostatek bezbariérového přístupu, odměřenou dobu oddychu a neznalost toho, jaké podniky jsou součástí Solidární sítě.

Z rozhovorů vyplynulo, že participanti v Praze zmiňovali více závislosti a nezájem, jako důvod proč Solidární síť nevyužít. V Brně naopak více zmiňovali strach z odsouzení či stud za svoji situaci nebo vzhled. Může to souviset s tím, že Solidární síť v Praze funguje již od roku 2017 a možnosti služeb zdarma tu jsou více rozšířené než v Brně. I díky tomu je tato část společnosti k lidem bez domova přívětivá a bez předsudků. Toho chceme docílit i v Brně.

V Praze Solidární síť aktivně funguje již 8 let, a tak skrz dotazníky dokážeme mapovat její nejvíce využívané služby.

Pět nejvíce využívaných služeb v pražské Solidární síti:

- nabití telefonu (40),
- voucher na nápoje, jídlo nebo oblečení (36),
- toaletu (33),
- vodu (29),
- Wi-Fi (28)

Příklady citací rozhovorů z obou měst:

Umíte si představit, co by vám to (Solidární síť) v životě mohlo usnadnit?

„Mohl bych si najít práci, seznámit se s lidma, najíst se.“

„Jestli by byl přístup k internetu k informacím o možnosti nového života, jak zajistit práci a zajistit ubytování někde.“

„No, nemusel bych někde něco hledat, jako by, že jo, a... nějaký koutek, kam... na ten záchod, nebo tak, no. No že bych měl takovou jistotu takového jakoby azylu třeba nebo já nevím, jak to mám vysvětlit.“

„No, snad je, že by člověk, že může jít na tu Wi-Fi, na ten internet, najít si tam práci na tom telefonu, nebo tohleto, že člověk, i s tím nabíjením, tím telefonem.“

„Ohřát se v zimě, nemuset řešit prádelny, ušetřit.“

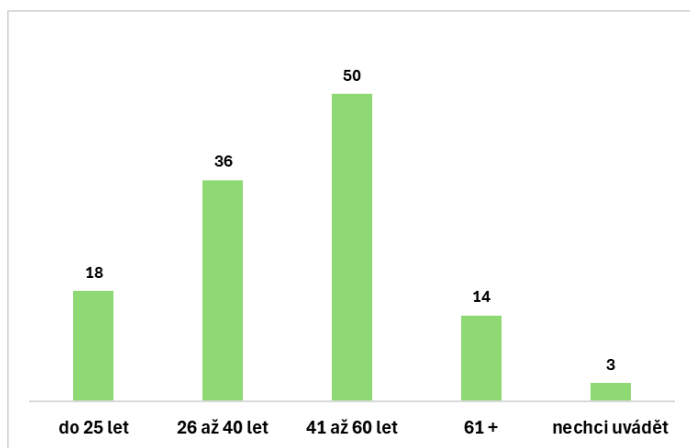
„Bez telefonu jsme úplně odříznutí, nevíme kolik je hodin, nemůžeme si zavolat žádný spoj.“

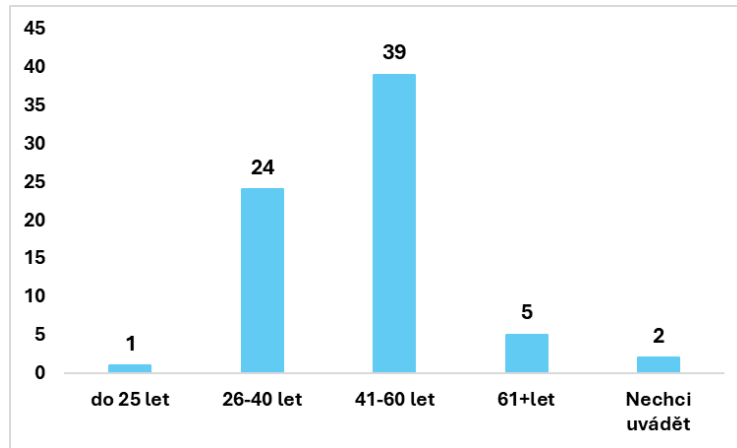
Profil participantů dotazníkového šetření

Věk

Praha

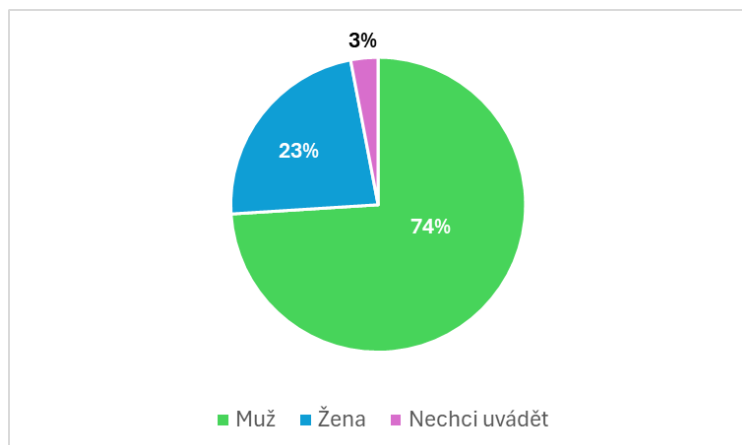

Brno

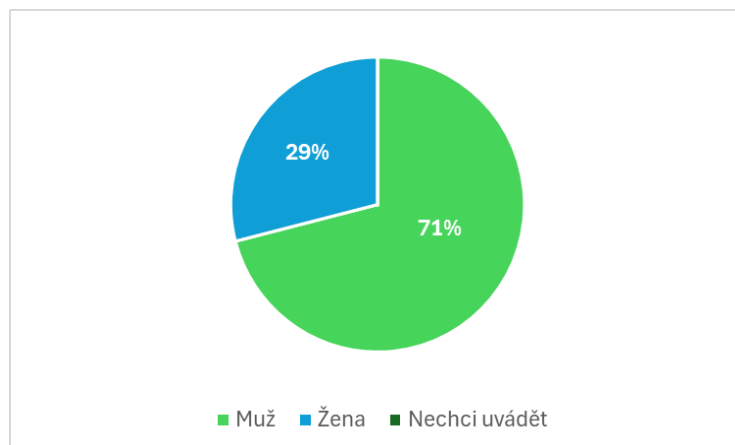

Pohlaví

Praha

Brno

Detailní výsledky za obě města naleznete na [webu Místní místním](https://www.mistnimistnim.cz).

Vypracoval kolektiv Místní místním, z.ú.

září–listopad 2025

Kontaktní osoby:

Zakladatelka a ředitelka Místní místním - Ester Pacltová, E-Mail: ester@mistnimistnim.cz

Asistence Solidární sítě - Brno – Eliška Boudná, E-Mail: eliska@mistnimistnim.cz